

Scheu, H. Ch. Úvod do mezinárodního práva veřejného. 2. vydání. Praha: Auditorium, 2019

MAGDALÉNA SVOBODOVÁ*

Na jaře 2019 vyšlo v nakladatelství Auditorium druhé vydání publikace *Úvod do mezinárodního práva veřejného*, které představuje aktualizovanou a doplněnou verzi prvního vydání z roku 2010. Jejím autorem je uznávaný odborník v oblasti mezinárodního práva a práva Evropské unie, které vyučuje na Právnické fakultě Univerzity Karlovy a na Policejní akademii ČR.

Předností zůstává i u druhého vydání přehledné zpracování klíčových dílčích oblastí oboru mezinárodního práva na relativně malém formátu (celá publikace má 200 stran, včetně rejstříku). Text je členěn na 10 hlavních částí, v nichž se autor zabývá „klasickými“ tématy, jakými jsou zvláštnosti systému mezinárodního práva ve srovnání s vnitrostátním právním řádem, specifika pramenů práva se zaměřením na právo mezinárodních smluv, vztah mezinárodního a vnitrostátního práva jako důležitá problematika z hlediska vnitrostátní praxe, subjekty mezinárodního práva s důrazem na státy jakožto hlavní a tradiční aktéry mezinárodních vztahů a mezinárodní mezivládní organizace. Zařazeny jsou nově také kapitoly o ochraně lidských práv v rámci OSN a Rady Evropy, mezinárodní ochraně investic či trestněprávní odpovědnosti jednotlivce za mezinárodní zločiny. Významné jsou dále pasáže věnované mezinárodněprávní odpovědnosti státu a mírovému urovnávání mezinárodních sporů, souvisejícímu se zvláštní povahou mezinárodního práva jako právního systému, mezi jehož hlavní cíle patří udržení míru a bezpečnosti ve světě. Srozumitelný výklad je přitom obohacen o množství konkrétních příkladů z mezinárodněprávní praxe, které pomáhají pochopit tento právní systém, jeho jednotlivé instituty a specifika.

Přestože se mezinárodní právo vyvíjí, klíčovými subjekty zůstávají státy, jež jsou si

sice formálně rovny v souladu s principem svrchované rovnosti, přetrvávají však mezi nimi zásadní faktické rozdíly. Anexe Krymu v roce 2014 a další události opět dokládají silné postavení velmocí v mezinárodních vztazích, kdy ostatní státy a mezinárodní organizace navzdory přijatým protiopatřením nedokážou faktický stav přičlenění Krymského poloostrova k Ruské federaci změnit. Faktická síla velmocí se pak zpětně promítá do právních norem mezinárodního práva. I ve 21. století zůstává zachováno jejich stálé členství v Radě bezpečnosti OSN s právem veta. Mimořádná je pravomoc Rady bezpečnosti OSN coby politického orgánu dávat podnět k zahájení vyšetřování a zasahovat do trestního řízení vedeného před Mezinárodním trestním soudem.

Autor jednak aktualizoval obsah publikace; odkazuje jak na nově přijaté mezinárodněprávní dokumenty – zmínit lze v této souvislosti tzv. Globální pakt o migraci, přijatý koncem roku 2018 –, tak i na novější vnitrostátní právní úpravu, např. zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky, který podstatně rozšířil možnosti nabytí dvojího občanství. Dále byly zařazeny některé nové kapitoly. V pasáži o kybernetickém prostoru autor poukazuje na rostoucí potřebu právní regulace v této oblasti v důsledku kybernetických útoků, sledování soukromé komunikace zpravodajskými službami (případ Edwarda Snowdena) či shromažďování osobních údajů o soukromých uživateli společnostmi Google, Facebook aj.

Zcela nová je část věnovaná mezinárodněprávní subjektivitě jednotlivců. Autor zpracoval oba systémy ochrany lidských práv významné z hlediska České republiky, a to univerzální systém vytvořený na úrovni OSN a evropský systém ochrany lidských práv v rámci Rady Evropy. Jádrem univerzálního

* Autorka působí na katedře evropského práva PF UK. E-mail: svobodom@prf.cuni.cz.

systemu tvoří dva mezinárodní pakty z roku 1966 a další lidskoprávní smlouvy uzavřené na půdě OSN. Autor také vysvětluje podstatu kontrolních mechanismů zavedených těmito smlouvami, jež však mají maximálně kvazijudiciální povahu, neboť výbory zřizované mezinárodními smlouvami OSN nepřijímají právně závazná rozhodnutí. Oproti tomu pilířem evropského systému je Evropský soud pro lidská práva jakožto soudní orgán vydávající rozsudky. Jeho dlouhodobá přetíženosť a snaha řešit tento palčivý problém soustavným zpříšňováním podmínek pro podávání stížností však výrazně snižuje účinnost daného systému. Lze proto uzavřít, že oba mezinárodní systémy ochrany lidských práv sice disponují určitou „přidanou hodnotou“, oproti vnitrostátním systémům, zároveň však mají i své limity. Rubem mezinárodněprávní

subjektivity jednotlivce je jeho trestní odpovědnost za genocidu, zločiny proti lidskosti a další mezinárodní zločiny. Po řadě *ad hoc* mezinárodních trestních tribunálů vznikl na základě Římského statutu (vstoupil v platnost v roce 2002) Mezinárodní trestní soud, jehož členem je i Česká republika.

Recenzovaná publikace představuje kvalitní učebnici, jež v sobě spojuje výhody plynoucí z erudice autora a jeho schopnosti vybrat nejdůležitější poznatky a danou problematiku srozumitelně vysvětlit. Je tak vítanou studijní pomůckou pro studenty právnických fakult, kteří se chtějí seznámit se základy mezinárodního práva veřejného, ale i pro široké spektrum studentů neprávnických fakult či vysokých škol, resp. všech, kteří se chtějí zorientovat v problematice mezinárodního práva.

V nakladatelství Wolters Kluwer právě vyšlo

Žaloba v civilním řízení 2. vydání

Karel Svoboda

V druhém vydání monografie *Žaloba v civilním řízení* se autor (soudce Nejvyššího soudu České republiky) vrací k pojmu žaloby, jejích druhů a jejích účinků a podrobně vysvětluje veškeré související problémy a náležitosti žaloby.

Autor se tématu věnuje z pohledu své dlouholeté soudcovské zkušenosti, a proto řeší především praktické problémy, které vznikají například v souvislosti s posuzováním žalobních vad. Kniha se zabývá i otázkou totožnosti skutku, mírou určitosti žalobního petitu a věnuje se i úkonům, kterými žalobce disponuje s řízením po podání žaloby.

Kniha je určena jak advokátům, právníkům a advokátním koncipientům, tak i studentům práv, případně širší veřejnosti, která se chce o daném tématu poučit a pochopit procesy týkající se žaloby v civilním řízení.

Objednat můžete na obchod.wolterskluwer.cz